

POVEJ MI, KATERI JEZIK GOVORIŠ, IN REKEL BOM »POVEJ MI ŠE VEČ«

Mojca Kacjan, profesorica angleščine in nemščine,
Osnovna šola Polzela

Delo z učenci priseljenci je velikokrat naporno in marsikateri učitelj nanj gleda kot na še eno dodatno delo, ki nam ga nalaga šolski sistem in je vrednoteno premalo.

A s svojimi izkušnjami želim dokazati, da je to plemenito delo, da si moramo vzeti čas za te otroke, jim pokazati, kako se integrirati v šolsko skupnost, kako priti do znanja in kako lahko v znanju celo izstopajo, če drugim pokažejo, kaj vse znajo in zmorejo.

Verjetno bi za današnji čas bolj veljalo pravilo *Povej mi, kateri jezik govoriš, in povedal ti bom, kdo si*, saj so predsodki o nekaterih tujejezičnih ljudeh zasejani globoko v nas. Kot učiteljica se z učenci priseljenci srečujem že vrsto let in vem, da je pri teh otrocih potrebno dati predsodke kar hitro na stran; enakega ravnanja želim naučiti tudi druge učence.

Moj prvi stik

Pred leti, ko sem prvič prestopila prag Pedagoške fakultete v Mariboru, sem hitro ugotovila, da ena izmed mojih sošolk prihaja iz Rusije. Slovensko je sicer govorila zelo dobro, a razlike so bile slišne. Povprašala sem jo, kje se je tako dobro naučila slovenskega jezika, in povedala mi je, da je morala pred vpisom na fakulteto opraviti tečaj slovenščine, čeprav je vpisala študijski program angleščine in nemščine in je večina predavanj potekala v teh jezikih. Tečaj slovenščine se mi je takrat zdel nesmiseln, a z današnjimi izkušnjami vem, da je (bil) edina pravilna rešitev. Dekle se je, samozavestno in z znanjem jezika države, v kateri je bivalo, podalo novim izzivom fakultete naproti. Čeprav je bila študentka iz tujine, se je brez težav vključila v našo družbo in mej med nami ni bilo.

Leta kasneje

O tej temi kasneje nisem več razmišljala, vse dokler nisem sama začela učiteljske poti. Sprva sem na otroke priseljence gledala kot na še eno dodatno delo, ki nam ga nalaga že tako ali tako zahteven šolski sistem. Kako učiti angleščino otroka, ki slo-

venskega jezika ne razume, ki nima niti volje se učiti, saj je bil vržen v novo okolje, ne da bi bile pri tem upoštewane njegove želje. Tem otrokom pred vpisom v osnovno šolo nihče ne ponudi tečaja ali jih sprašuje po njihovih okoliščinah. Otrokom se dodeli ura slovenščine na teden, načeloma so vpisani v en razred nižje, prvo leto so neocenjeni in nato čakamo: bo otrok, ki je doživel veliko, ki je zapustil svoj dom in znano okolje ter ljudi, splaval v tem razburkanem morju ali bo potonil? V vsakem primeru nas večina učiteljev na koncu naredi kljukico in s tem se zgodba konča. A ne vedno dobro.

Domovina učenca priseljenca naj ne bo bistven podatek

Ko takole opazujem učence priseljence, med njimi vseeno zaznam razlike. Po mojih izkušnjah so tisti, ki prihajajo iz Rusije, Ukrajine in drugih vzhodnih držav, učno sposobnejši kot učenci, ki prihajajo iz Bosne in Hercegovine, Kosova in drugih držav naše bivše skupne domovine. Če učenec, ki prihaja iz Albanije, s sabo prinese spričevalo, na katerem prevladujejo ocene zadostno, potem je to slab znak. A kraj bivanja tu ne bi smel biti edini ali ključni podatek, ki zanima učitelja. Gre tudi za ogromne razlike v kulturi in maternem jeziku. Učencu, ki prihaja iz Rusije, bo učenje slovenščine seveda veliko lažje steklo kot učencu, ki prihaja s Kosova. Prav tako imajo, spet po mojih opažanjih, učenci iz vzhodnih držav doma več podpore pri učenju novega jezika in pri socializaciji v

novo okolje kot učenci iz naših južnih držav, predvsem Albanije in Kosova. Večina slednjih doma nikoli ne govori slovensko in predvsem pri deklacijah je šolanje samo ena kljukica, ki jo je potrebno narediti na koncu, pa naj bo le-to uspešno ali ne.

Sobivanje različnih kultur in bogastvo, ki nam ga le-to prinaša

Letošnje šolsko leto je tudi mene kot učiteljico po vseh teh letih postavilo na preizkušnjo. Kot razredničarka sem prevzela razred enaindvajsetih otrok, od katerih sta dva učenca iz Bosne in Hercegovine in dva s Kosova. Sicer so vsi štirje že nekaj časa v Sloveniji in bolj ali manj dobro govorijo slovenski jezik, a svojo vlogo sem videla predvsem drugje – ne le pri jezikovnem pouku. Izmed omenjenih štirih je le ena deklica, ki se v razredu drži v ozadju; nesamozavestna in plašna deklica se le s težavo oglasi v razredu, saj ve, da njeno znanje slovenskega jezika ni na zavirljivi ravni in je zato raje tiho. Deklica prihaja s Kosova, enako kot eden izmed fantov, ki je v razredu sicer dobro sprejet, a poskuša na vsak način zbrisati sledi svojega porekla. Tudi on se pri pouku redkokdaj oglasi, saj je tudi njegovo znanje slovenskega jezika zelo šibko. Preostala dva fanta sta iz Bosne in Hercegovine. Opazi se, da sta se slovenskega jezika naučila lažje, saj je razlik med obema jeziko- ma manj, bolj samozavestno delujeta v razredni skupnosti, po eni strani sta sicer ponosna na svoje poreklo, a če se le da, o tem ne govorita kaj prida, saj enostavno želita biti del razreda. In ob vseh teh opažanjih si želim te štiri